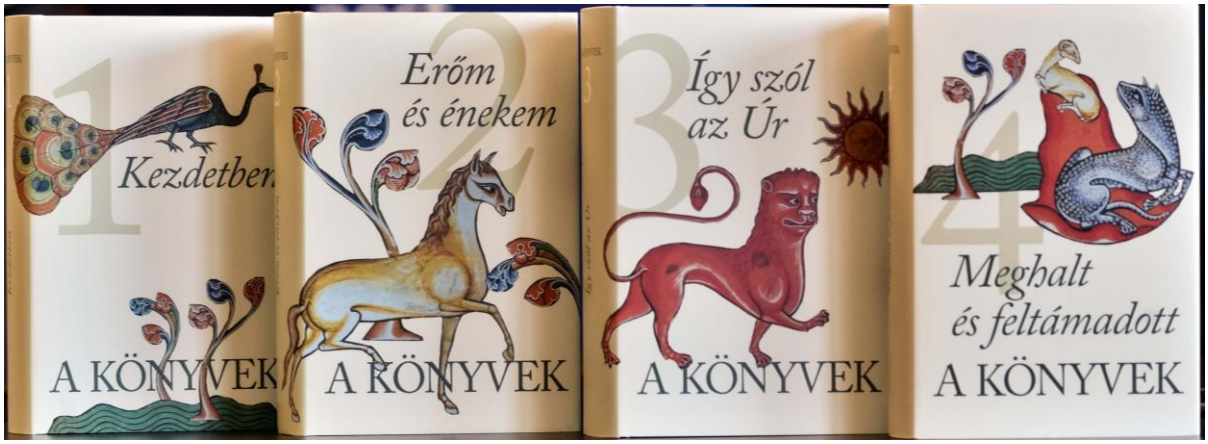
Szalay László Pál

A Könyvek 1–4 megjelenésére válaszul

Voltaire, a felvilágosodás élharcosa, a Francia Királyság hivatalos történetírójának jóslata milyen nagyszerű, hogy nem teljesedett be. Mert ha Voltaire víziója bekövetkezik, akkor mi ma itt nem találkozunk, és nem is ünneplünk. 1778-ban előre vetítette, hogy 100 év múlva a Biblia, a Szentírás eltűnik, se híre, se hamva nem lesz. Jelenleg ennek az antitézise igazabbnak tűnik, ami így hangzik: *„Az ég és a föld elmúlnak, de az én beszédeim (igéim) nem múlnak el."* (Mt24:35) Az elemek ropognak az ember képzeletében 100 számra pusztítja a világunkat. Másztak le a vászonról a jégkorszakok, cunamik, atomtöltetek, járványok, szörnyek, s ideges idegenek. De ettől függetlenül is dolgozik rajta az emberiség, hogy minden úgy legyen ahogy Noé napjaiban volt, amikor az emberek adtak, vettek, házasodtak férjhez mentek, de egyáltalán nem mérsékelték szenvedélyeiket.

Hadd pörögjön egyre gyorsabban a tengelye körül a bolygó, legyen tőle megittasulva a Föld, az ég, s a közte lakó. Az ige az utolsó percig hangzik, bármilyen kaján is a világ, ameddig nem teljesülnek az utolsó iótáig a Szentírás szavai, addig fennáll mindez. S ha jól belegondolunk, emiatt áll még mindez egyben, mert az ige szavai abroncsként összefogják. Ha eljön az óra, ez temet bennünket, s az új világban e szavak hallatára ocsúdunk fel létfelejtésünkből.

A mű – *A Könyvek 1-4* – ami elénk került, jelentős, nem csak külsejében mamut, de tartalmában is az. Ahogy hegedűszó kísérte a magyar ember búját, bánatát, örömét, boldogságát, az ige is az ő kísérője volt. S ez a kiadás ismét a honi keblekbe plántálná el az ige-magvakat,

oda kívánja csempészni *A Könyveket*. Hiszen álruhában érkezett, inkognitóban, de micsoda küllem, visszafogott elegancia és méltóság. Nem tagadja le magát, ha faggatják, de rájátszik az „aha!" élményre, hogy: *„Ez az!? Csak nem?!"*A könyvesboltok eladói ránézésre nem a vallási irodalom közé, hanem a szépirodalomhoz árazták be. Bár ettől még nem biztos, hogy emelkedik is az ázsiója *A Könyveknek*. Sokféleképpen olvashatjuk a régi – új Bibliát, bár ha jól belegondolok, némiképpen hasonlít az 1985-ös kiadásra, ahol szintén faltól falig folyatta a kiadó a szöveget, és nem bajlódott hasábokkal. Lehet életrajz, história, mitológia, levél, költemény, imádság, prédikáció, aforizma vagy amit akarunk, a választék bőséges. Annyi műfaj, annyi kikívánkozó gondolat, egy egész könyvtár, egy egész életre szólóan. Igazán lehetne a következő projekt egy olyan sorozat, mondjuk mint az ARJ (Arany, Radnóti, József) amiben „tömörítve" kapott helyett a három költő válogatása. Ezt megfordítva lehetne nem tömörített, hanem kicsomagolt 66 vagy 72 különálló könyv formájában a Biblia. Ugyan *A Könyvek*ből nem lesz szószéki textus, de a sok text között van-e még, aki kíváncsi az eredetre? A *darab*ra, a *logos*ra, az első szóra, vagy inkább hadoválunk?

A Szentírás és az Irodalom használ egy közös kifejezést az eredetére. Úgy nevezik ezt, hogy ihlet. Pál apostol írja Timóteusnak: *„A teljes írás Istentől ihletett..."*(2Tim3:16) Lehet vénára hivatkozni, inspirációra, sugallatra, lelkesítésre, de a mélyén ott az az indító löket, ami kicsalogatja az addig lappangót. Adynak nincs kétsége afelől, hogy több fajtája lehet az inspirálódásnak. Ő maga is átélte a pokol bugyrainak és menny boltozatának visszhangját a lelkében. Így írja le az *Új vizeken járok* című versében: *„én nem leszek a szürkék hegedőse / Hajtson a szentlélek vagy a korcsma gőze"* Az ihlet ott lehet a hajnali napkeltében, de egyben a teremtés hajnalán is. Az első szóban ott mocorog a folytatás. A gondolat tova ölti magát, a befűzött cérna betűhurkaival. A gondolat mögött, a homloklebeny mögött, a sors mögött még mindig van egy tényező, ami független és kifürkészhetetlen. George Bernard Shaw a dublini, Nobeldíjas drámaíró nem aprózza el az ihlet kérdését, mert az ő felfogásában minden születendő mű a Szentlélek hatására kerül a lapra. Küzdött ezzel a teológia is, érezvén a különböző korok és gyarló porok közreműködésével készült szövegek markáns bibliai áthallásait, s ezért született meg a logos sprematikos fogalma. Hamvas Béla XX. századi író, az 5000 év bölcsességének összegyűjtésének kísérletekor szentírási szentenciákat nem vett fel az *Anthologia Humaná*ba (1946), de *Az Úr elszórt igéi* címszó alatt néhány a Bibliára emlékeztető mondatot közöl olyan megjelöléssel, hogy az a szájhagyományban maradt fent.

Örök viták tárgyát fogja képezni, hogy ki is inspirált, ki súgott egy-egy szöveget, a Szentlélek vagy más környezeti, érzelmi körülmények hatásra született. Valamint az is felmerül egy-egy ősi tekercstöredék felfedezésénél (ld. Júdás evangéliuma), hogy akik kiválogatták az írásokat, vajon milyen elvek szerint és lelki vezetés alatt döntöttek az iratok kanonizálásáról. Azt nem is vitás, hogy az ihlet fontos szerepet tölt be a művek létrejötténél. Ez az egyik irány. Viszont tudunk arról, hogy nem csak a megigézett író van, hanem az olvasó is ihletet kap a szöveggel való találkozás során. Ami biztos, hogy a Szentírás/A Könyvek megihletnek, ahogy a villám elektromágneses teret hoz létre maga körül, úgy a szent szöveg is bevonzza a fordítóját, olvasóját, hallgatóját egyaránt. Ihletett teret hoz létre maga körül, ami vezeti az ember gondolatait. Luther villámcsapásának elektromágneses tere visszafordította a reformátort a Szentíráshoz és annak anyanyelvre történő átültetéséhez. Németh László szerint, aki a Bibliát fordítja, a szöveget követi, az verset ír, akár akarja ezt, akár nem. A Biblia új formájának, a négykötetes *Könyvek*nek és a Kiadónak talán nem is az a célja, hogy még több költő szaladgáljon kis hazánkban, sokkal inkább az, hogy növekedjen a lélek által vezetett emberek száma. Adja Isten, hogy ez így legyen.

Elhangzott Budapesten, 2022. október 2-án, a 27. Nemzetközi Könyvfesztiválon.

A Kálvin Kiadó és a Magyar Bibliatársulat által szervezett A Könyv *című négykötetes, egyedi felfogásban sajtó alá rendezett Szentírás megjelenése alkalmából.*